

KOMMUNEDELPLAN IDRETT, FRILUFTSLIV OG FYSISK AKTIVITET 2021 - 2024

GRONG®

Plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 15.09.2020 Plan ID 2020003

Vedtatt i kommunestyre 15.10.2020

Sammendrag:

Grong kommune har hatt en egen anleggsplan siden 1995, og siste kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet ble vedtatt 08.09.2016. I henhold til gjeldende lovverk og forslag til planstrategi for Grong kommune 2020 – 2023, skal planen revideres med fullstendig saksbehandling i 2020.

Planen baserer seg i stor grad på gjeldende plan, samt nasjonale, regionale og kommunale føringer. Det foreslås i planen at gjeldende hovedmål i hovedsak videreføres også neste planperiode. Målene er:

Flere innbyggere i Grong kommune skal bli delaktige i idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

og

Grong kommune skal i samarbeid med frivilligheten legge til rette for at alle skal kunne utøve idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Planen skal være et overordnet politisk styringsverktøy, samt et utgangspunkt for det administrative arbeidet innen området idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Planen vil være retningsgivende for kommunale prioriteringer i de kommende 4 år.

Innhold

Sammendrag:	2
1.0 Innledning	5
1.1 Bakgrunn	5
1.2 Formål	6
1.3 Organisering av arbeidet	7
2.0 Definisjoner	8
3.0 Føringer	10
3.1 Nasjonale føringer	10
3.2 Regionale føringer	10
3.3 Kommunale føringer	11
4.0 Evaluering av gjeldende plan	13
4.1 Måloppnåelse	13
4.2 Statusoversikt over planlagte tiltak ved forrige planperiode	13
5.0 Utviklingstrender	15
5.1 Idrett nasjonalt	15
5.2 Fysisk aktivitet	16
5.2.1 Anbefalinger for fysisk aktivitet	16
5.3 Friluftsliv	18
5.4 Idrettsanlegg	18
5.5 Folkehelse	18
6.0 Status og utfordringer	20
6.1 Om Grong kommune	20
6.2 Status fysisk aktivitet i Grong kommune	20
6.2.1 Fysisk aktivitet og friluftsliv	21
6.2.2 Fysisk aktivitet og folkehelse	22
6.2.3 Fysisk aktivitet og idrett	23
6.2.4 Utfordringer med fysisk aktivitet i Grong kommune	24
6.3 Områder og anlegg	26
6.3.1 Friluftsanlegg	27
6.4 Samarbeid	27
6.4.1 Grong idrettsråd	27
6.4.2 Skole	28
6.4.3 Andre samarbeidspartnere	28
6.4.3.1 Nye samarbeidsformer til nytte for alle	28
6.4.4 Utfordringer med samarbeid	29

6.5 Drift og vedlikehold	29
6.5.1 Kommunale anlegg for idrett og fysisk aktivitet	29
6.5.1.1 Kunstgress og utfordringer med dekke	29
6.5.1.1 Svømmebasseng	30
6.5.2 Lagseide anlegg for idrett og fysisk aktivitet	30
6.5.3 Bjørganområdet	30
6.6 Økonomi og tilrettelegging for fysisk aktivitet	31
6.6.1 Spillemidler	31
6.6.1.1 Interkommunale anlegg	32
6.6.2 Kommunale tilskudd	34
7.0 Vedlegg:	35
Vedlegg 7.1 Prioritert handlingsprogram idretts- og friluftsliv Grong kommune 2021 –	35
2024.....	35
Vedlegg 7.2 Uprioritert liste over langsiktige innmeldte prosjekt	35
Vedlegg 7.3 Adresseliste involverte lag og foreninger, samt	35
sektormyndigheter/offentlige instanser.	35
Vedlegg 7.4 Kartutsnitt fra friluftskartleggingen i Grong 2015	35

1.0 Innledning

Siden 1988 har det vært et krav at alle kommuner må ha en vedtatt plan for anlegg og områder for idrett og friluftsliv for å være berettiget å søke om spillemidler.

Denne planen er en revidering av eksisterende kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet vedtatt 08.09.2016. Planen skal være et styringsverktøy for å få til en helhetlig strategi for utbygging, tilrettelegging og vedlikehold av anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Planen omhandler primært idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, men vil på enkelte områder også tangere folkehelse.

Planen inneholder et prioritert handlingsprogram for anlegg og områder for idrett og friluftsliv som skal rehabiliteres eller bygges. Denne har et tidsperspektiv på 4 år, men kan rulleres en gang i løpet av planperioden.

1.1 Bakgrunn

I forslag til kommunal planstrategi for Grong kommune 2020 – 2023 foreslår kommunedirektøren at kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet blir rullert i 2020. Dette i samsvar med at gjeldende plan ble vedtatt i 08.09.2016

Kulturdepartementet har følgende krav til planlegging for anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet som det skal søkes spillemidler for:

«Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv som det skal søkes spillemidler til må være innarbeidet i en kommunal plan. (KUD veileder V-0732 «Bestemmelser om tilskudd til idrett og fysisk aktivitet»). Planen må være underlagt politisk styring i kommunen» (KUD veileder V-

0798 «Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet»).

På bakgrunn av dette tas eksisterende «Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i Grong kommune» opp til revidering. Planens oppbygging og kapitteinndeling vil i all hovedsak følge de anbefalte disposisjoner anbefalt i KUD veileder V-0798 «Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet».

1.2 Formål

Planen skal være et overordnet politisk styringsverktøy, samt et utgangspunkt for det administrative arbeidet innen området idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Målet med planarbeidet er at kommunen i samarbeid med ulike brukergrupper skal få en oversikt over behovene for anlegg og områder for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Det er disse behovene for fremtidig utbygging som skal prioriteres og danne grunnlaget for bevilgninger og arealplanlegging i de kommende år.

Kommunedelplanen for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i Grong kommune skal bidra til å:

- Gi en oversikt over status og utviklingstrender innen fysisk aktivitet i befolkningen.
- Avklare og prioritere mål og strategier innen arbeidet med idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.
- På bakgrunn av aktivitet, trender og satsinger innen idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet skal planen avklare og prioritere hvilke anlegg for en skal satse på i de kommende år.
- Få et grunnlag for å kunne søke spillemidler til idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og anlegg for friluftsmål.

Gjeldende plan har to mål som er:

Flere innbyggere i Grong kommune skal bli delaktige i idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

og

Grong kommune skal legge til rette for at alle skal kunne utøve idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Kommunedirektøren mener disse målsettingene fortsatt er viktig, og foreslår at de videreføres i den nye planen med følgende omskrivning:

Flere innbyggere i Grong kommune skal bli delaktige i idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

og

Grong kommune skal sammen med frivilligheten legge til rette for at alle skal kunne utøve idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Delmålene videreføres også i all hovedsak. Disse er:

1. Få flere i aktivitet gjennom å stimulere til at flere lavterskelaktiviteter settes i gang.
2. Oppnå forståelse blant alle innbyggerne om viktigheten av fysisk aktivitet
3. Gi alle innbyggerne mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen for øvrig.

1.3 Organisering av arbeidet

Ansvar for utarbeidelse av planen i 2012 var tillagt kulturkontoret, mens den i 2016 var underlagt planavdelingen. Ansvar for revidering av denne planen er tildelt spillemiddelansvarlig i Grong kommune. Det har blitt etablert ei arbeidsgruppe bestående av kommunalsjef, spillemiddelansvarlig og planansvarlig. I tillegg har avdelingsleder kultur, friluftskoordinator og folkehelsekoordinator blitt involvert. Gjennom dialog i den administrative ledelsen har man kommet frem til at gjeldende plan fra 2016 er et meget godt dokument, og store deler av den videreføres i denne plan.

I tidligere planprosesser ble det avholdt folkemøter, men oppmøte var labert, og det ble konkludert med at for denne type planarbeid er folkemøter ikke veien å gå for å sikre en demokratisk prosess. I arbeidet med denne planen har man lagt opp til følgende prosess:

- Utgående brev til berørte lag og foreninger, samt sektormyndigheter, med informasjon om planprosess, samt ønske om innspill til tiltak, se vedlagte adresseliste januar 2020
- Innlegg i Grongnytt med informasjon om status og prosess i februar og mai 2020 – går til alle husstander i Grong.
- Informasjon på Grong kommunes hjemmeside.
- Møte med friluftskoordinator og planansvarlig i Grong kommune den 18.05.2020
- Møte med ansvarlig for folkehelse og fysioterapi i Grong kommune den 19.05.2020
- Møte med spillemiddelkoordinatorene i sone Indre Namdal den 13.05.2020
- Møte med Grong idrettsråd samt undergrupper som representerer de største lag og foreninger i kommunen, den 25.05.2020 og 14.09.2020
- Møte med Trøndelag fylkeskommune avd kultur og folkehelse den 17.04.20
- Særskilte henvendelser til aktuelle friluftsktører mai 2020 (, Namdal turlag, Harran fjellstyre, Grong fjellstyre, Grong JFF)
- AD-hoc møter med andre aktuelle parter for å drøfte innspill og selve planforslaget.
- Politisk 1.gangs behandling i formannskapet, 16.06.2020.
- Offentlig ettersyn juni – august 2020.
- Gjennomgang av innspill og bearbeiding av planforslag etter høring.
- Møte med eldreråd den 04.09.2020
- Politisk 2.gangs behandling i formannskapet 08.10.2020.
- Politisk sluttbehandling i kommunestyret 15.10.2020.

Melding om oppstart av planarbeid ble varslet i brev datert 27.01.2020, og meldingen ble på samme tid kunngjort på Grong kommunes hjemmeside og Facebook side. Frist for uttalelser ble satt til 01.03.2020. Melding om oppstart av planarbeid ble også kunngjort i Grongnytt den 06.03.2020.

2.0 Definisjoner

Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

Friluftsliv er opphold og fysisk aktivitet i friluft med sikte på miljøforandring og naturopplevelser.

Friluftsområder og friområder

Begrepene "friluftsliv- og friområder" blir ofte brukt som fellesbetegnelser på grønne områder som er tilgjengelige for allmennhetens frie ferdsel.

Friluftsområder er store områder som i hovedsak er i statelig, kommunal eller privat eie, og som omfattes av allemannsretten. Det er ikke krav om parkmessig opparbeidelse, kun tilrettelegging for bruk. Områdene benyttes til turliv, jakt, fiske, fysisk aktivitet og trening. I kommuneplanens arealdel er friluftsområdene oftest vist som landbruks-, natur- og friluftsområder, samt reindrift (LNFR-områder). I reguleringsplansammenheng kan friluftsområder avsettes til spesialområder for friluftsliv, jf. plan- og bygningsloven.

Friområder er avgrensede områder med spesiell tilrettelegging og opparbeidning for allmennhetens uhindrede rekreasjon og opphold. Områdene er vanligvis ervervet, opparbeidet og vedlikeholdt av kommunen, og kan være parkanlegg, turveier, lysløyper, lekeplasser, nærmiljøanlegg og badeplasser. Inngrepfri naturområder i nærmiljøet, for eksempel koller, sletter og bakker kan også defineres som friområder. I kommuneplanens arealdel er friområder oftest vist som byggeområde på kartet, da de betraktes som en del av dette formål. I reguleringsplansammenheng er friområder en egen kategori, jf. plan- og bygningsloven.

Frivillig arbeid er oppgaver som ikke er økonomisk motivert, og der den enkeltes nytteverdi er overordnet motivasjonsfaktor.

Fysisk aktivitet er en kilde til helse og livskvalitet, og er nødvendig for normal vekst og utvikling hos barn og unge. Fysisk aktivitet som helsefremmende faktor er en "ferskvare" som må vedlikeholdes gjennom daglig bevegelse og aktiv bruk av kroppen. Med fysisk aktivitet forstås egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og aktiviteter preget av lek.

Idrett er aktivitet i form av trening eller konkurranse i den organiserte idretten.

Idrettsanlegg

I spillemiddelfordelingen opererer departementet med følgende klassifisering av idrettsanlegg:

- ordinære anlegg
- nærmiljøanlegg
- anlegg for friluftsliv
- nasjonale anlegg

Ordinære anlegg er de ordinære tilskuddsberettigede anleggstypene som i hovedsak er nært knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for den organiserte idretten. De tekniske krav til mål og utforming av anleggene tar utgangspunkt i konkurransereglene til det enkelte særforbund.

Nærmiljøanlegg er anlegg eller områder tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig beliggende i tilknytning til bo- og / eller oppholdsområder. Anleggene eller områdene skal være fritt allment tilgjengelige for egenorganisert fysisk aktivitet, primært for barn og ungdom, men også for lokalbefolkningen forøvrig. Nærmiljøanlegg kan lokaliseres i tilknytning til et skoleanlegg eller idrettsanlegg. Ved samlokalisering med idrettsanlegg skal anlegget være for egenorganisert fysisk aktivitet. Nærmiljøanlegg skal ikke utformes for å dekke behovet for anlegg til organisert idrettslig aktivitet eller ordinær konkurranseidrett.

Anlegg for friluftsliv er tur- og skiløyper, overnattingshytter og annen tilrettelegging i som bade- og fiskeplasser.

Nasjonale anlegg er idrettsanlegg som tilfredsstillende tekniske og funksjonelle standardkrav for avvikling av relevante internasjonale mesterskap og konkurranser. Ordningen er veldig begrenset og det er Kulturdepartementet som gir et anlegg en slik status.

3.0 Føringer

Planen skal i stor grad være en videreføring av gjeldende kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Utarbeidelsen av planen følger plan- og bygningslovens bestemmelser for saksbehandling og involvering. Planen skal være overordnet og retningsgivende for kommunal planlegging og forvaltning innenfor dette fagområdet.

3.1 Nasjonale føringer

Den overordnede visjonen for statlig idrettspolitik er «idrett og fysisk aktivitet for alle». Det sentrale er at folk har muligheten til å kunne utøve idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Dette gjelder både idrett i regi av idrettsorganisasjoner og egenorganisert fysisk aktivitet.

Mål og rammer for den nasjonale politikken innenfor områdene idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet er i stor grad nedfelt i følgende stortingsmeldinger og bestemmelser samt i styringsdokumenter for idrettsforbundet:

- **Et samfunn for alle-** regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse 2020-2030
- **Bestemmelser V-0732B (2020)** «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet 2020 (Kulturdepartementet)
- **Den norske idrettsmodellen inn i en ny tid**, rapport fra strategiutvalget for idrett datert 05.01.2017
- **Idretten vil**, langtidsplan for norsk idrett 2019-2023
- **Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023**
- **Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029** ``Sammen om aktive liv``

Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for barn og unge og rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging er relevante i all planlegging. Disse RPR-ene kan i noen tilfeller virke mot hverandre, spesielt i tettbebygde strøk med stort press på arealene. RPR for samordnet areal og transportplanlegging fører som regel til fortetting, noe som kan gå ut over aktuelle områder for nærmiljøanlegg. Det påpekes at samkjøring av RPR-ene krever derfor spesiell omtanke og tverrsektorielt samarbeid.

I tillegg er følgende lover lagt til grunn i planarbeidet:

- Friluftsloven
- Plan- og bygningsloven
- Lov om folkehelsearbeid
- Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

3.2 Regionale føringer

Balansekunst, kulturstrategi for Trøndelag 2019-2022 har som ambisjon å gi retning for samfunnsutvikling i Trøndelag. Her er kultur i bred forstand en sentral faktor og omfatter både kunst og kultur, idrett, frivillighet, kulturarv og samfunnsutvikling i Trøndelag.

Idrettens anleggsplan i Nord-Trøndelag 2018-2022 er en plan utarbeidet av Nord-Trøndelag idrettskrets. Planen omhandler anlegg av regional betydning i

sonen/regionen. Den er ment brukt internt i idrettens egne organisasjonsledd, men også som et politisk påvirkningsverktøy overfor kommuner og fylkeskommune.

Trønderidretten vil, langtidsplan 2020-2024 er strategidokument som bygger på følgende mål: Trønderidretten vil styrke idrettslagenes aktivitetstilbud og bidra til at flest mulig av innbyggerne i Trøndelag deltar mest mulig og lengst mulig i et variert og koordinert aktivitetstilbud i alle lokalmiljø i fylket.

Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet- forslag til nye retningslinjer i Trøndelag (nærmere omtalt i kap 6.6.1) sier noe om hvilke kriterier som ligger til grunn for anlegg som skal søke om spillemidler samt hvilke anlegg som vil bli prioritert i Trøndelag.

Trøndelagsplan 2019-2030 er Trøndelag fylke sin overordnede plan og skal vise hvilken retning Trøndelag skal utvikle seg, og hvor Trøndelag skal være i 2030.

Ellers ligger «Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag» HUNT/UNGHUNT - til grunn for flere av vurderingene som er gjort i planen.

3.3 Kommunale føringer

- Kommuneplanens arealdel Grong kommune, 2015 – 2030
- Kommuneplanens samfunnsdel Grong kommune, 2014 – 2020
- Kommunedelplan Bjørgan – Heia, 2008
- Kommunedelplan Grong sentrum, 2015
- Diverse reguleringsplaner
- Forslag til kommunal planstrategi 2020 – 2023
- Gjeldende kommunedelplan idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, vedtatt 2016
- Kommende plan for friluftslivets ferdselsårer
- Kommende rullering av folkehelseplan for Grong kommune
- Friluftsområder i Grong – kartlagte og verdsatte friluftsområder i Grong kommune 2015

I kommuneplanens samfunnsdel er kultur et prioritert politikkområde. Hovedmålet er:

I 2020 skal alle kunne delta i et åpent og rikt kulturliv.

Av delmål og tiltak fra kommuneplanens samfunnsdel som er relevant for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet finner vi:

Delmål 1: *Godt tilrettelagte lokale og regionale kulturarenaer*

Tiltak 2: Realisere regionalt skianlegg for langrenn og skiskyting på Bjørgan.

Tiltak 3: Utarbeide retningslinjer for aktivitetsbasert tilskudd til grende-/skytterhus.

Delmål 2: *Legge til rette for et aktivt og åpent lag og foreningsliv*

Tiltak 1: Videreutvikle eksisterende turtraseer og ferdselsløyper i samarbeid med grunneiere, lag og foreninger sommer og vinter.

Tiltak 3: Gjennomføre et årlig oppstartsmøte med lag og foreninger der det blant annet skal arbeides med hvordan inkludere nye innbyggere.

Tiltak 4: Arbeide for økt forebyggende helsearbeid gjennom utvikling av en sterkere samhandling mellom kultur, helse/omsorg og oppvekst.

Tiltak 6: Videreutvikle informasjonsarbeid på internett.

Delmål 3: *Støtte og utvikle større lokale arrangement*

Tiltak 1: Arbeide for å opprette økonomiske støtteordninger til større arrangement.

Noen av tiltakene er gjennomført, mens det jobbes aktivt med andre tiltak. Sammen med videreføringen av delmålene i kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet vil Grong kommune ha lagt klare føringer for å nå målene om at:

Flere innbyggere i Grong kommune skal bli delaktige i idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.
og

Grong kommune skal i samarbeid med frivilligheten legge til rette for at alle skal kunne utøve idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

4.0 Evaluering av gjeldende plan

4.1 Måloppnåelse

Kommunedelplanens overordnede hovedmål har vært at:

Flere innbyggere i Grong kommune skal bli delaktige i idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

og

Grong kommune skal legge til rette for at alle skal kunne utøve idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. (mål i plan 2016-2020)

I kommunedelplanen ble det beskrevet ulike delmål for å nå hovedmålene. Flere av målsettingene er relativt vanskelige å måle, men ser man det i en litt større sammenheng har Grong kommune kommet langt på vei med flere av delmålene, både gjennom lavterskeltilbud for fysisk aktivitet, det kan nevnes nye Grongturer, frisk i friluft, 15 friske turer for folkehelse, videreføring av merkede sykkelruter (forrige planperiode). Samt etablering av viktige idretts- og friluftsanlegg, her kan nevnes Grong Sparebank skistadion, nytt friidrettsanlegg i Grong i sport og fritidspark, balansepark og ballbinge ved Kuben kulturhus samt oppgradering av flere skyte anlegg.

4.2 Statusoversikt over planlagte tiltak ved forrige planperiode

Handlingsprogrammet for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet har blitt rullert til sammen 3 ganger siden vedtak av kommunedelplan i 2016. Ved revidering av planen i 2016 var det totalt 39 anlegg på prioritert liste, i løpet av rulleringene er det i tillegg blitt ført opp til sammen 3 anlegg/prosjekt i den årlige rulleringen. Av disse har 13 anlegg/prosjekt blitt realisert, mens 1 anlegg er under oppføring. Status for perioden er som følger:

Tiltak	Tiltakshaver	Realisert	Under utbygging	Type anlegg
Bjørrgan skianlegg, Regionalt skianlegg for langrenn og skiskyting ,Skiskyttestadion	Grong IL/Snåsa SSL	Ja		Ordinære anlegg
Bjørrgan skianlegg, Regionalt skianlegg for langrenn og skiskyting, Skistadion	Grong IL/Snåsa SSL	Ja		Ordinære anlegg
Bjørrgan skianlegg, Regionalt skianlegg for langrenn og skiskyting, Snøproduksjonsanlegg	Grong IL/Snåsa SSL	Ja		Ordinære anlegg
Grong regionale kulturhus. Liten idrettshall	Grong kommune	Ja		Ordinære anlegg
Grong sport og fritidspark Friidrettsanlegg	Grong kommune	Ja		Ordinære anlegg
Solum skytebane Renovering standplass 100 meter	Harran skytterlag	Ja		Ordinære anlegg
Grong sport og fritidspark Servicebygg/klubbhus/lager	Grong idrettslag	Ja		Ordinære anlegg
Regionalt skianlegg Hus for driftsmateriell	Grong idrettslag	Ja		Ordinære anlegg
Grong voksenopplæringscenter Innendørs miniatyrskytebane	Grong skytterlag	Ja		Ordinære anlegg
Kuben kulturhus Rehabilitering svømmehall	Grong kommune	Nei		Ordinære anlegg
Bjørrgan skianlegg, Regionalt skianlegg for langrenn og skiskyting Servicebygg	Grong IL/Snåsa SSL	Nei		Ordinære anlegg
Bjørrgan skianlegg, Regionalt skianlegg for langrenn og skiskyting Rulleskiløype	Grong IL/Snåsa SSL	Nei		Ordinære anlegg
Bjørrgan skianlegg, Regionalt skianlegg for langrenn og skiskyting Skibru	Grong IL/Snåsa SSL	Nei		Ordinære anlegg
Solum skytebane Sporting og trapbane	Grong JFF	Nei		Ordinære anlegg
Grong rideanlegg Oppvarmingsbane	Grong hestesportsklubb	Nei		Ordinære anlegg
Bergsmo skytebane Elektroniske skyteskiver	Grong skytterlag	Nei		Ordinære anlegg
Grong sport og fritidspark Klatrebauta	Grong klatreklubb	Nei		Ordinære anlegg
Solum skytebane Restaurering standplass	Harran skytterlag	Nei		Ordinære anlegg
Solum skytebane Viltmåløype	Grong JFF	Nei		Ordinære anlegg
Solum skytebane Jaktskyteanlegg	Grong JFF	Nei		Ordinære anlegg
Gronghallen, rehabilitering av gulv og skillevegger	Grong kommune	Nei		Ordinære anlegg
Grong sport og fritidspark Lysanlegg 7er bane	Grong kommune	Nei		Ordinære anlegg

Grong sport og fritidspark Ny kunstgressbane 7er	Grong kommune	Nei		Ordinære anlegg
Bergsmo skytebane Renovering skytebane	Grong skytterlag	Nei		Ordinære anlegg
Bergsmo skytebane Bane for feltskyting	Grong skytterlag	Nei		Ordinære anlegg
Solum skytebane Ny bane 15 meter	Harran skytterlag	Nei		Ordinære anlegg

Grong regionale kulturbygg Utendørs bordtennisbord	Grong kommune	Ja		Nærmiljøanlegg
Grong regionale kulturbygg Balansepark	Grong kommune	Ja		Nærmiljøanlegg
Grong regionale kulturbygg Ballbinge	Grong kommune	Ja		Nærmiljøanlegg
Grong sport og fritidspark Aktivitetsanlegg for eldre	Grong kommune	Nei		Nærmiljøanlegg
Valksråbakken. Fartsbru	Grong IL	Nei		Nærmiljøanlegg
Valksråbakken Ombygging hoppbakke 10 meter	Grong IL	Nei		Nærmiljøanlegg
Bergsmo sentrum Turløype Bergsmo	Bergsmo utviklingslag	Nei		Nærmiljøanlegg
Grong sentrum Turløype	Grong kommune	Nei		Nærmiljøanlegg
Harran stadion Sandvolleyballbane	Harran IL	Nei		Nærmiljøanlegg

Rundtjønnytta. Overnattingshytte i fjellet	Grong kommune		Ja	Friluftsanlegg
Oppgradering Fiskumfossen Kultursti	Grong kommune	Ja		Friluftsanlegg
Utbedring HC Rampe Tømmeråsfossen	Grong kommune	Nei		Friluftsanlegg
Oppgradering løype Bjørgan-Heia	Grong fritid	Nei		Friluftsanlegg
Snøscoterløype, UU	Scoterklubben	Nei		Friluftsanlegg
O-kart Tømmerås	Grong IL	Nei		Friluftsanlegg

Ser man på oversikten er det relativt mange tiltak som ikke er realisert i tråd med handlingsprogrammet, man har samtidig fått realisert en hel del anlegg. Man har dog anlegg som man gjerne skulle fått prioritert i planperioden som blant annet svømmeanlegg og bytte av kunstgressdekke, men dette har man ikke fått gjennomført hovedsakelig på grunn av en presset økonomi. Det påpekes imidlertid at flere av anleggene ble ferdigstilt i forrige planperiode, men medtas i oversikten som følge av etterslep på spillemiddelutbetalingene.

5.0 Utviklingstrender

Nasjonale utviklingstrekk innenfor områdene idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet danner grunnlag for å vurdere de utfordringene en står ovenfor i dag.

5.1 Idrett nasjonalt

Tall fra Norges idrettsforbund viser at det har vært en jevn økning i antall medlemmer i idrettslag nasjonalt de siste årene, de ordinære idrettslagene har aldri hatt et høyere medlemstall. I henhold til NIFs nøkkeltallsrapport fra 2018 har medlemsutvikling de siste årene vært som følger:

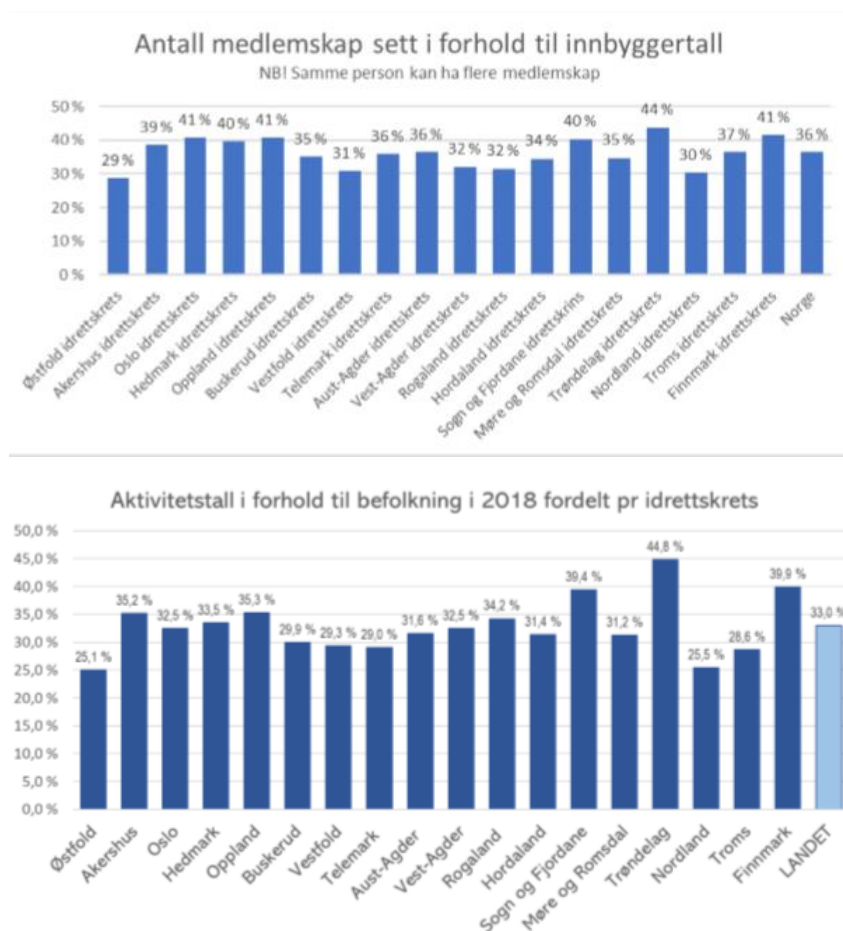
2018: 1 938 518 medlemmer

2017: 1 926 301 medlemmer

2016: 1 921 019 medlemmer

2015: 1 887 342 medlemmer

Totalt sett er det ca 59 prosent menn og 41 prosent kvinner blant medlemmene. Kvinneandelen har økt med 1 prosent de siste 6 årene. Det store flertallet av norske barn er med i norsk idrett på et eller annet tidspunkt, og mange deltar i flere idretter. Barn fra 6 til 12 år er den aldersgruppen som har flest aktive i norsk idrett, veksten i medlemskap i alderen 6-12 år er høyere enn befolkningsveksten de siste 6 årene. Fra 12 – 13 års alderen er det et jevnt fall i deltakelse i organisert idrett, som fortsetter gjennom tenårene. Dette forklares blant annet med at «idretten blir for seriøs og tar for mye tid».

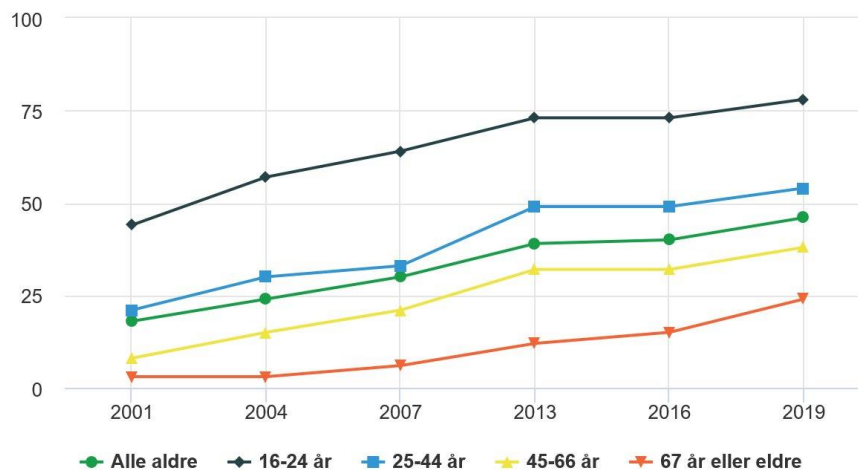
Figur 1: Antall medlemskap og aktivitetstall sett i forhold til innbyggertall, kilde NIF's nøkkeltallsrapport 2018.

Som det fremgår av figur 1 så er Trøndelag det fylke i landet som scorer høyest både på andel av befolkningen med medlemskap i idrettslag samt andel aktive i idrettslagene. Som det fremgår av figur 1 er andelen aktive over 11% høyere enn landsgjennomsnittet og nesten 20% høyere enn i fylkene med lavest andel aktive.

5.2 Fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet har stor betydning for fysisk og mental helse, uansett om man er fysisk aktiv gjennom idrett, friluftsliv eller annen aktivitet. Flere og flere trener aktivt og ofte, og stadig færre trener aldri. Fire av fem nordmenn trener minst en gang i uka. Andelen som driver med styrketrening, har økt mest de seinere åra. Mulige årsaker til den økte utbredelsen av styrketrening inkluderer en større kunnskap om positive effekter, bedre treningstilbud på arbeidsplasser og offentlige institusjoner, samt en vekst i private treningssentre som legger til rette for ulike former for styrketrening. Skiløping, sykling og svømming er populært i alle aldersgrupper, mens styrketrening, jogging, alpinsport og alle typer ballspill har en relativt større andel unge utøvere.

Figur 2 . Andel som driver med styrketrening, etter alder

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2: Andel som driver med styrketrening, etter alder . Kilde SSB

Til tross for at stadig flere rapporterer at de trener og mosjonerer på fritiden, har det totale omfanget av fysisk aktivitet i befolkningen gått ned. Dette skyldes i stor grad at hverdagsaktiviteten har gått ned. Samfunnsutviklingen har imidlertid medført at både barn og voksne i stadig mindre grad trenger å være i aktivitet for å gjennomføre daglige gjøremål. Arbeidslivet har blitt mindre fysisk krevende, og det å forflytte seg fra sted til sted likeså. Utviklingen innen informasjonsteknologi har gjort at folk i større grad bruker tid på skjermaktiviteter og i mindre grad på fysisk aktivitet.

Som vi så av figur 1 så var det en høy andel aktive i Trøndelag, videre er det en relativt jevn fordeling mellom menn og kvinner i forhold til rapportert fysisk aktivitet.

5.2.1 Anbefalinger for fysisk aktivitet

Barn og ungdom anbefales å være i fysisk aktivitet i minst 60 minutter hver dag, og aktiviteten bør ha både moderat og høy intensitet.

Fysisk aktivitet registrert med aktivitetsmåler viser at gutter har et høyere aktivitetsnivå enn jenter. Aktivitetsnivået til 6-åringene er henholdsvis 20 % og 53 % høyere enn aktivitetsnivået til 9- og 15-åringene. Videre har 9-åringene et gjennomsnittlig aktivitetsnivå som er 28 % høyere enn aktivitetsnivået til 15-åringene. Fra 2005 til 2018 har fysiske aktivitetsnivået vært stabilt blant 6-, 9-

og 15-åringene. Med unntak for 9-årige gutter der fysisk aktivitetsnivået er redusert. 9-årige gutter bruker i gjennomsnitt 10 minutter mindre i moderat-til-hard fysisk aktivitet per dag i dag sammenlignet med i 2005.

Alder	Jenter	Gutter
6	87%	94%
9	64%	81%
15	40%	51%

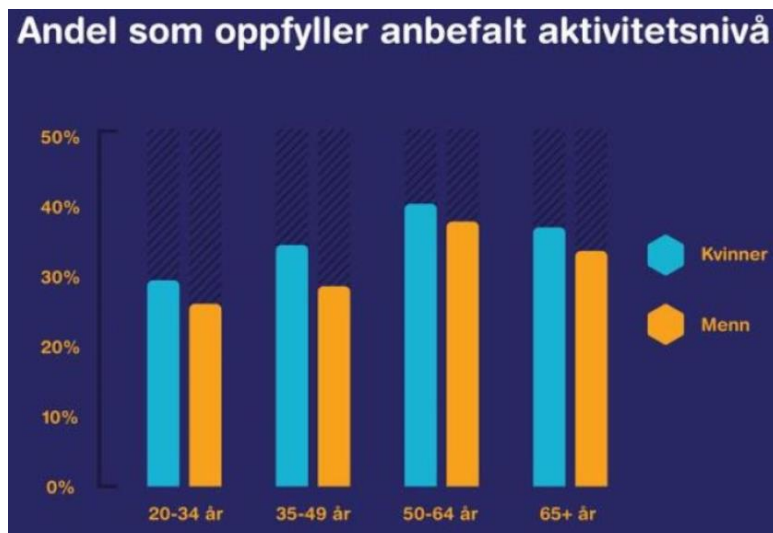
Tabell 1: Objektivt registrert fysisk aktivitet og andelen (%) 6-, 9- og 15-årige jenter og gutter som tilfredsstillende anbefalingene om i gjennomsnitt minst 60 minutters daglig moderat fysisk aktivitet, 2018. Kilde helsedirektoratet

Barn og unge anbefales å redusere tid i ro (stillesitting). Registrert daglig tid i ro blant 9- og 15-årige jenter fra 2011 til 2018 er stabil. Blant guttene har daglig tid i ro økt med 15 minutter for 9-årige gutter og 8 minutter blant 15 år gamle gutter. Dette betyr at 9- og 15-årige gutter i perioden har økt ukentlig tid i ro med tilsvarende 1 time og 45 minutter og 56 minutter. 15-åringene bruker 73 % av våken tid i ro.

Voksne og friske eldre anbefales å være fysisk aktive i minst 30 minutter hver dag, med moderat til høy intensitet. Moderat intensitet tilsvarer rask gange. For alle aldersgrupper kan aktiviteten deles inn i kortere perioder i løpet av dagen. Kun en av fem voksne og eldre i Norge tilfredsstillende disse kravene.

Objektivt registrert fysisk aktivitet viser samlet sett at én av tre (32 prosent) oppfyller Helsedirektoratets minimumsanbefalinger for fysisk aktivitet om minst 150 minutter moderat fysisk aktivitet per uke eller 75 minutter med høy intensitet. Dette er en økning av andelen som oppfyller anbefalingene med fire prosentpoeng siden 2008–2009. Samlet sett har sammenhengende tid, 10 minutters bolker, i moderat og høy intensitet økt med 10 prosent.

Fysisk aktivitet registrert med aktivitetsmålere viser at kvinner har et høyere aktivitetsnivå enn menn. I aldersgruppen 20–64 år ser man at 34 prosent av kvinnene og 29 prosent av mennene oppfyller Helsedirektoratets minimumsanbefaling for fysisk aktivitet. Aktivitetsnivået holder seg stabilt i aldersgruppen 20–69 år, men synker etter dette.

Figur 3: Objektivt registrert fysisk aktivitet og andelen (%) som oppfyller minimumsanbefalingene etter kjønn og alder. Kilde Helsedirektoratet

Kartleggingen viser også sosiale forskjeller. Det kommer tydeligst til uttrykk når man sammenligner menn med kun grunnskoleutdanning med menn med høyere utdanning. Av menn i den høyeste utdanningsgruppen oppfyller nær dobbelt så mange anbefalingene.

5.3 Friluftsliv

Helse, rikdom og glede rommes i det ene ordet: Friluftsliv

Mikkjel Fønhus (1894–1973)

Hovedtrekkene i det norske friluftslivet har vært relativt stabilt de siste 20 årene. Nordmenn driver stort sett med mye forskjellig friluftsliv, med alt fra spaser- og sykkelturner til padling og fiske. I 2017 var fotturer/spaserturer og bading de mest populære aktivitetene, ifølge tall fra Statistisk Sentralbyrå. I 2017 gikk åtte av ti nordmenn på kortere spaserturer nær hjemmet, i gjennomsnitt to ganger i uka. 21 prosent av nordmenn driver friluftsliv minst tre ganger i uka. Åtte prosent deltar ikke.

Omtrent to tredjedeler av landets befolkning, inkludert de lite aktive, ville foretrekke å gå turer i naturen og i nærmiljøet dersom de skulle blitt mer fysisk aktive (Synovate 2012). Undersøkelser gir et positivt bilde av status for friluftslivet i den voksne delen av befolkningen, men den samme bruken ser vi ikke hos barn og ungdom. Av de som er mellom 15 og 19 år, er det mellom 15-20 prosent som benytter friluftslivsanlegg en eller flere ganger i uken, i motsetning til voksne som bruker slike anlegg 40-45 prosent en eller flere ganger i uken.

Turstier, turveier og lysløyper er anlegg som treffer en bred gruppe av befolkningen. Å finne muligheter for gange og sykling, områder for friluftsliv i nærmiljøet og uteanlegg ved skoler og barnehager er tiltak som kan gjøre det lettere for flere å delta i flere friluftslivsaktiviteter. Dette gjenspeiler seg i planens handlingsprogram samt satsningen på plan for friluftslivets ferdselsårer.

5.4 Idrettsanlegg

Målet til statens anleggspolitikk, gjennom spillemiddelordningen, er å bidra til at anleggsmassen samlet gir grunnlag for variert aktivitet over hele landet. Det skal bygges anlegg for idrettens behov for konkurranseanlegg, samtidig som det er viktig å legge til rette for lavterskeltilbud og egenorganisert aktivitet.

Anleggstyper som harmonerer med aktivitetsprofilen til barn og ungdom prioriteres spesielt. En sentral utfordring de kommende årene er å styrke og utvikle ungdomsidretten. Det er et fokus på å bedre anleggsutbyggingen som reflekterer ungdommens ønsker og behov.

Det er behov for at spillemiddelsøknadene framover både speiler mangfoldet i befolkningen, og at det bygges flere anlegg for egenorganisert aktivitet. Spesielt for barn og ungdom, men også for eldre, som er den gruppen som vil øke kraftigst framover.

5.5 Folkehelse

Folkehelse har gjennom folkehelseloven fått en sentral posisjon som et sektorovergripende tema som skal hensynstas i kommunal planlegging. Folkehelseloven er relativ ny, ettersom den trådte i kraft i 2012. Formålet med loven er å fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold. I tillegg skal loven bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, herunder også å bekjempe sosiale helseforskjeller.

Folkehelse angår i stor grad alt kommunalt arbeid, og er således viktig i den overordnede planprosessen. I praksis dreier imidlertid folkehelsearbeidet seg mye om forebygging, aktivitet og tilrettelegging, hvilket er sterkt knyttet opp mot idrett og fysisk aktivitet og bør derfor behandles ved

rullering av denne planen. *Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029* ``Sammen om aktive liv`` er særdeles sentral i folkehelsearbeidet.

Regelmessig fysisk aktivitet gir dokumenterte positive helseeffekter fysisk, psykisk og sosialt, og reduserer sykkelighet og dødelighet generelt. Samtidig er for lite fysisk aktivitet og stillesitting en risikofaktor for utvikling av en rekke helseplager og sykdommer. Grunnlaget for aktivitetsvaner og helse legges i barne- og ungdomsårene, og tas ofte med i videre livsløp.

6.0 Status og utfordringer

6.1 Om Grong kommune

Grong kommune ligger sentralt i Indre Namdal, og har et totalareal på 1136 km². Kommunen har pr. 4. kvartal 2019 2359 innbyggere, og har de senere årene opplevd en nedgang i innbyggertallet, men det prognostiseres en befolkningsøkning frem mot 2040. Sammenliknet andre kommuner i landet er dette en relativt få personer pr. kvadratkilometer, men sett i forhold til de andre kommunene i Indre Namdal er befolkningstettheten relativt høy. Grong kommunes visjon er:

Et aktivt og robust regionsenter med livskvalitet og mangfold.

Grong kommune har en relativt gammel befolkning, og siden år 2000 har den prosentmessige andelen eldre innbyggere økt. I år 2000 var 51 % av befolkningen 40 år eller yngre, mens denne gruppen i år 2011 utgjorde 46 %. I 2020 utgjør denne gruppen ca 44%. I år 2040 er tallet forventet å synke ytterligere, og det er gruppen 67 år og eldre som øker mest.

Grong kommune har 2 skolekretser Harran og Medjå, med Medjå som den største i antall elever. Det er i sistnevnte område man finner det vesentlige av befolkningsveksten.

Gjennom regulerte boligområder, samt områder avsatt til LNFR spredt boligbygging, har Grong kommune tilstrekkelig arealreserver for boligbygging det neste 10-året. Det er derfor ikke knyttet noen større utfordringer til selve arealbruken i kommunen, snarere ligger utfordringen i forhold til infrastruktur (E6, G/S-vei Medjå – Bergsmo m.m) og en stadig eldre befolkning.

6.2 Status fysisk aktivitet i Grong kommune

Grong kommune er relativt bra dekt med anlegg sett i forhold til kommunestørrelsen. Som både region- og skolesenter har vi for de tradisjonelle idrettene en anleggsdekning som er bedre enn mange sammenlignbare kommuner. På dagtid er det i overkant av 500 ungdommer med ulik bakgrunn og nasjonalitet i alderen 12 – 25 år i kommunen. Ca. 200 av disse bor på hybel/internat, og tallet er økende. Det er flere av hybelboerne som også tilbringer helgene i Grong. Flere av ungdommene som ikke har bostedsadresse i Grong er med på fritidsaktiviteter på ettermiddag og kveld. Her kan nevnes fotball, volleyball, badminton, ski, ridning og styrketrening.

Å få en fullstendig oversikt over den fysiske aktiviteten som utøves i kommunen er imidlertid vanskelig. For å få et visst bilde bruker man data fra HUNT/UNGHUNT som gjelder fysisk aktivitet, idrettsregistreringa som gjøres årlig gjennom NIF, tall fra Push treningssenter, trimbøker, onsdagsturer, Frisk i friluft og Grongtur. Tallene er ikke uttømmende, og en person kan være registrert i flere kategorier med fysisk aktivitet. Gjennom idrettsregistreringa kan man for eksempel se at antall aktive mellom 6-19 år har de 5 siste årene vært relativt stabil de siste 5 år.

År	2015	2016	2017	2018	2019
Aktive 6-19 år	627	663	626	608	631

Tabell 2: Antall aktive i idrettslag som er medlemmer i idrettsforbundet i Grong mellom 6-19 år: Kilde Grong kommune

Vi kan skille mellom egenorganisert aktivitet og organisert idrett/aktivitet. Den uorganiserte aktiviteten er trolig den høyeste, men også den vanskeligste å måle.

Det tradisjonelt sett vært svært mange personer som besøker trimboksene rundt omkring i kommunen. Det foreligger dessverre ikke tall etter 2015, men ut av tidligere tellingen kan man se at den uorganiserte aktiviteten er svært høy. Det påpekes i forbindelse med høringsmøter, og høringsuttalelser viktigheten av at kommunen igjen følger opp trimbøker og gjennomfører årlige tellinger. Det er viktig å merke seg at en del trimmere som besøker trimboksene er utenbygds, men

hovedvekta er innbyggere i Grong. Spesielt på turen Heia - Kvennsjøen er det mange som ikke bor i kommunen som benytter seg av tilbudet. De idrettsaktivitetene som kommer på de neste plassene er fotball, treningssenteret, ski (langrenn, alpint) og badminton, turn og skyting. I aldersgruppa under 19 år er det flest aktive i fotball, badminton, turn og ski.

År	2011	2013	2015	2017	2019
Antall turer	12.371	12.333	14.057	Ingen data	Ingen data

Tabell 3: Oversikt over antallet besøkende totalt på trimboksene i perioden 2011 – 2019. Kilde Grong kommune

6.2.1 Fysisk aktivitet og friluftsliv

Friluftaktiviteter er et lavterskeltilbud, og naturen med skog og fjell er noe alle kan bruke. Enkle turer til fots krever ikke mye utstyr og økonomi. Ved siden av at friluftslivet er en god arena for å være fysisk aktiv, gir friluftslivet også mye mer. Man får gratis opplevelser og muligheten til å nyte roen fra naturen. Jevnlig og varig aktivitet er vesentlig for å oppnå en helseeffekt, og dette oppnås enklest i områder som er lett tilgjengelig i nærmiljøet. I tilrettelagte områder som eksempelvis åttekantene på Tømmerås og gapahuken ved Fiskløysa i Nessådalen er friluftslivet tilgjengelig også for de som har nedsatt funksjonsevne. Det er viktig at man tilrettelegger for alle for å kunne nå målsetningene som er satt for kommende planperiode.

Grong har mye flott natur, og muligheten for å drive friluftsliv er særdeles gode. I tillegg til det naturen gir av seg selv, finnes tilrettelagte lysløyper, skiløyper, sykkeløyper, scooterløyper, trimløyper, kulturstier, pilgrimsled og mye mer. For å sikre dette tilbudet er man avhengig av god innsats og samarbeid med lokale lag og foreninger blant annet for oppkjøring, og/eller merking og rydding/vedlikehold av løyper. Grong kommune tar en aktiv del i dette arbeidet blant annet gjennom samarbeidet om «Grongtur» (20 turer som byttes hvert annet år) og «15 friske turer for folkehelsa». Ellers tilbyr kommunen i lag med Frivilligsentral et lavterskel tilbud på dagtid hver tirsdag i perioden september til juni «frisk i friluft».

Ellers tilbys det en rekke friluftaktiviteter gjennom Grong JFF, Namdal turlag, Barnas turlag, Ungdommens Røde kors og Namdal fuglehundklubb.

Grong kommune gjennomførte i 2015 en kartlegging og verdsetting av friluftsområdene i Grong. Man skilte i arbeidet mellom områdenes kvaliteter sommer- og vinterstid. Utdrag fra kartleggingen er vist i vedlagte kartutsnitt, vedlegg 7.4.

For å sikre helsen til en stadig eldre befolkning, er lavterskel friluftsliv et av de viktigste satsingsområdene i årene som kommer. I følge folkehelseprofilen til Grong kommune har man også et generell økende antall overvektige i kommunen i forhold til resten av landet. Lavterskeltilbud i friluft i nærområdene anses således også som en av de viktigste faktorene for å forebygge fedme blant befolkningen.

Grong kommune har kommet langt på dette området, men det er viktig at tilrettelegging av aktiviteter opprettholdes. Dette gjelder spesielt i områder der folk bor, slik at man har nærhet til områdene og terskelen til å benytte friluftsområdene blir så lav som mulig. I møte med eldrerådet ble det signalisert viktigheten av stier i nærområdet av der folk bor, med dekker som er egnet for eldre/de med nedsatt funksjonsevne. Videre er det viktig at man har både tilrettelagte og tilpassede turområder samt mindre tilrettelagte stier og løypenett. Et av innspillene som kom i forbindelse med denne planen omhandlet vedlikehold og rydding av stier og veier. Det er en utfordring i mange områder at stiene vokser igjen og at de dermed blir mindre tilgjengelige, dette er noe som kommunens driftspersonell har problemer med å få prioritert blant sine driftsoppgaver. Man er

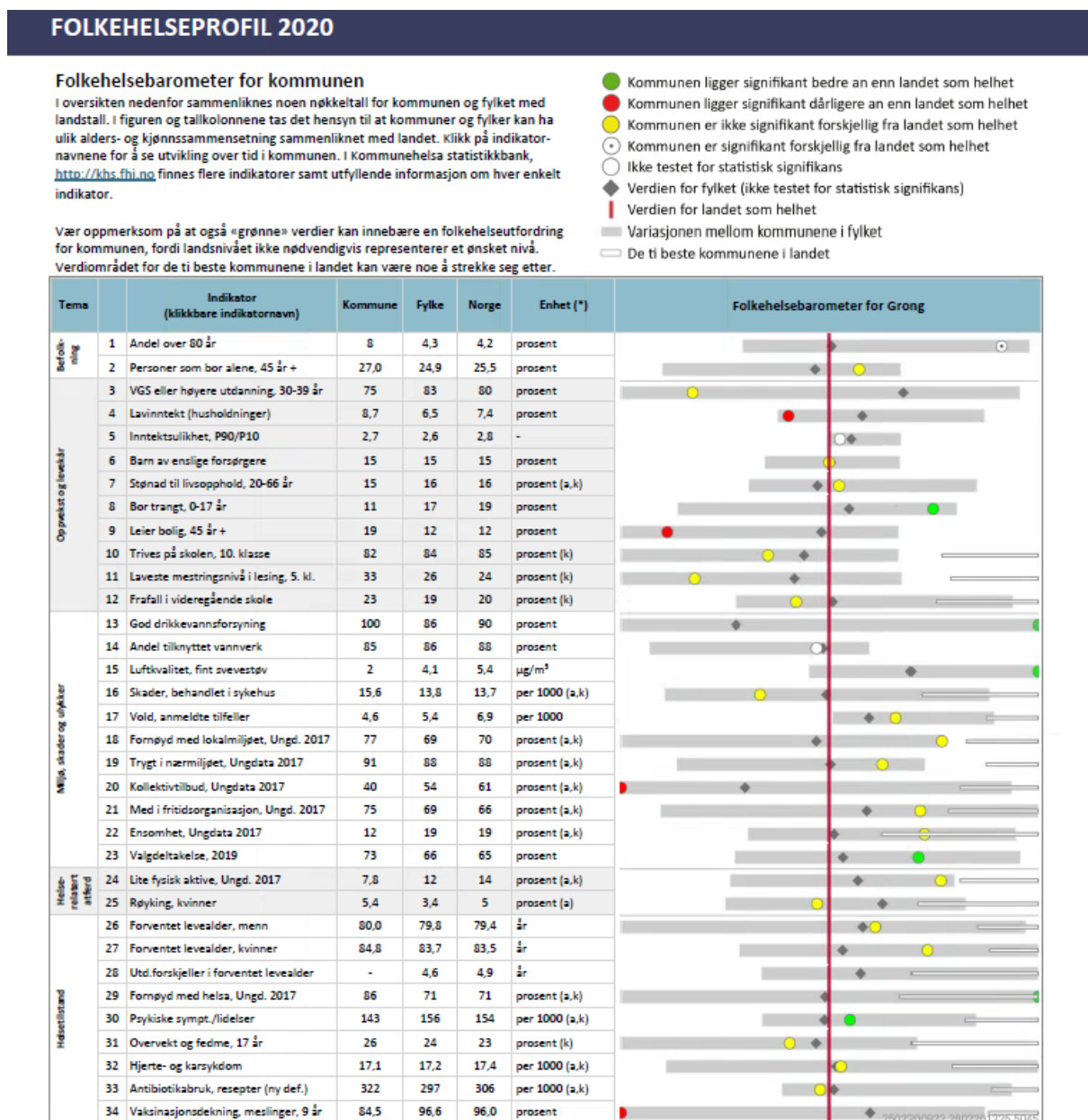
derfor avhengig av et samarbeid med private lag/foreninger samt ildsjeler for å ivareta disse oppgavene.

Grong kommune er i startfasen på å utarbeide en plan for friluftslivets ferdselsårer, denne vil blant annet vil ta for seg den kommende satsningen på nærturer samt tilrettelegging og vedlikehold av stier og løyper.

6.2.2 Fysisk aktivitet og folkehelse

I januar hvert år gir Folkehelseinstituttet ut en folkehelseprofil for alle kommuner i landet.

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker den. I følge folkehelseprofilen fra 2019 ligger Grong kommune på enkelte indikatorer over landssnittet, mens vi på andre områder ligger under. Se nedenstående figur:

Figur 4: viser Grong kommunes plassering i forhold til en rekke ulike indikatorer. Kilde Folkehelseinstituttet

Ut fra et rent folkehelseperspektiv er det positivt at Grong kommune har gode tall når det gjelder:

- relativt lavt antall personer som plages med psykiske lidelser
- høy forventet levealder kvinner og menn
- lavt antall nye tilfeller med lungekreft, hjerte- og karsykdommer, samt type 2 diabetes
- personer som er fornøyd med egen helse
- med i fritidsorganisasjoner
- lav andel lite fysisk aktive over 17 år

Av det negative som kan trekkes frem fra folkehelsebarometeret er at man i Grong scorer dårligere enn landsnittet når det gjelder:

- En økning i antall kvinnelige røykere siden forrige planperiode
- høyt antall uføretrygdede
- høyt antall personer med muskel og skjelettplager
- Økende fedme for personer over 17 år
- Relativt stor andel lavinntektshusholdninger

Det fremgår av Økt fysisk aktivitet kan være et virkemiddel i helsefremmende og forebyggende arbeid, i tillegg til at det reduserer risikoen for utvikling av sykdommer og plager, som for eksempel diabetes og muskel- og skjelettplager. En nedgang i forekomsten av disse sykdommene vil gi en samfunnsøkonomisk gevinst. Det er derfor viktig at Grong kommune setter fokus på fysisk aktivitet i folkehelsearbeidet.

Fysisk aktivitet i et folkehelseperspektiv handler om å gi muligheter og motivere alle grupper til å være fysisk aktive. Muligheten for aktivitet må være lett tilgjengelig, i tillegg til at det skal være innbyende for folk å være fysisk aktiv. Å tilrettelegge for hverdagsaktiviteten, som for eksempel ved å etablere gang- og sykkelveier, vil gi stor helsegevinst. Det er viktig å starte tidlig med fysisk aktivitet, og skolen er en viktig samarbeidspartner. Det er også viktig å ha et godt samarbeid med frivillige lag og organisasjoner som har som formål å skape fysisk aktivitet og god folkehelse.

6.2.3 Fysisk aktivitet og idrett

Grong kommune har mange lag og foreninger som gir gode aktivitetstilbud til innbyggerne. Innenfor «idrettens verden» er de fleste tilsluttet Grong idrettsråd. I en typisk norsk kommune er det omtrent ett idrettslag per tusen innbygger. Grong kommune ligger på dette snittet med 2 rene idrettslag på ca. 2400 innbyggere. De mest populære idrettene i Grong er:

- Fotball
- Skyting (samlet DFS og NSF)
- Turn
- Badminton
- Ski (Langrenn, skiskyting og alpint)

Tilbydere av organisert idrettsaktiviteter er:

- Grong badmintonklubb
- Grong idrettslag (friidrett, fotball, orientering, alpint, hopp og langrenn, samt allidrett)
- Grong kampsportklubb
- Grong klatreklubb

- Grong skytterlag
- Harran idrettslag (fotball, langrenn)
- Harran skytterlag
- Namdal Sportsskytterlag
- Snåsa skiskytterlag
- Bergsmo turn
- Push treningssenter
- Jørem gård (ridning)
- Grong helsesportslag

6.2.4 Utfordringer med fysisk aktivitet i Grong kommune

For å nå målene om at:

Flere innbyggere i Grong kommune skal bli delaktige i idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

og

Grong kommune skal i samarbeid med frivilligheten legge til rette for at alle skal kunne utøve idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

må den daglige fysiske hverdagsaktiviteten økes. Et fokusområde kan være å tilrettelegge ytterligere for aktivitet i nærområdet både i form av turstier i nærmiljøet, nærmiljøanlegg og andre aktivitetsområder der folk bor. En dreining av fokus fra rene idrettsanlegg til å implementere anlegg for fysisk aktivitet inn i et "nærmiljøsentert" kan være formålstjenlig. I dette ligger det å se på muligheter knyttet til eksisterende anlegg og skoler, og vurdere lavterskeltilbud som del av den fremtidige utviklingen av områdene. Det vil kunne supplere eksisterende anlegg og bidra til at fysisk aktivitet settes som fokusområde.

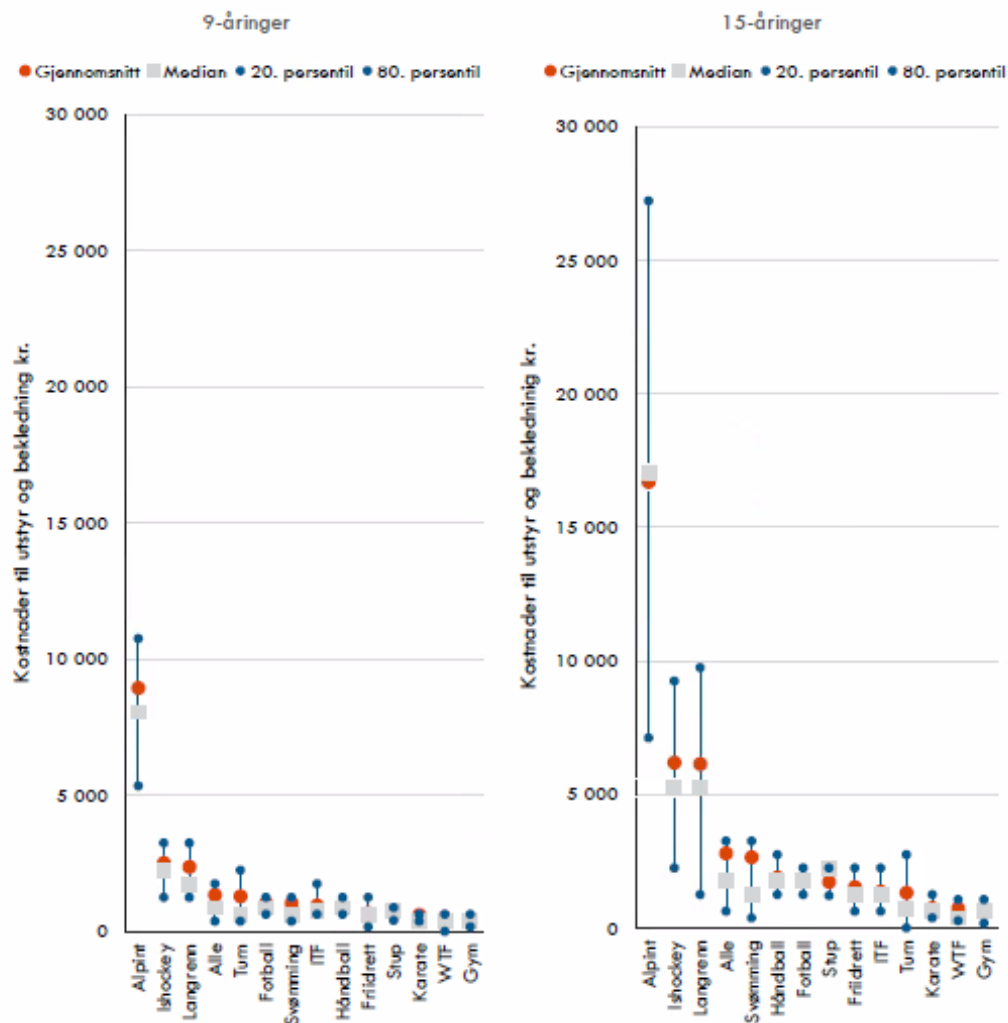
``Bevegelse og fysisk aktivitet er et naturlig valg for alle gjennom hele livet``

Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029

Når man ser på visjonen fra regjeringens handlingsplan for fysisk aktivitet kan man stille seg spørsmålet om dette er realitetene. Er det faktisk slik at det er et naturlig valg å være fysisk aktive og i bevegelse for alle gjennom hele livet?

Det ligger en utfordring i at barn og unge i dag er mindre aktive enn tidligere. Her er det også en utfordring i å motivere foreldre og foresatte til å satse mer på fysisk aktivitet. Selv om kommunen tilrettelegger for fysisk aktivitet med anlegg og områder, er det den enkelte som avgjør om man vil være fysisk aktiv. Det ligger et ansvar hos foreldrene at barna er fysisk aktive. Det er mange konkurrenter til fysisk aktivitet i dagens samfunn, de mest sentrale kan være tv og tv-spill, dataspill samt andre ``skjerm relaterte aktiviteter``. Kanskje kan mer nyskapende ``interaktive`` aktivitetsområder/møteplasser i nærområdet trigge flere til å utøve fysisk aktivitet.

Et annet område som kan være aktivitetshemmende er kostnadsnivået. En analyse utført av Oslo Economics høsten 2019 viser at det er stor forskjell på kostnadsnivået blant idrettene. I Grong så har man en gjennomsnittlig lav deltager- og treningsavgift, men kostnader til utstyr er i mange tilfeller de største kostnadsdriverne. For å minske denne barrieren er det flere lag som tilbyr gratis leie av utstyr, dette vil vi komme nærmere inn på i kap 6.4.3.1.

Figur 5: Kostnader til utstyr og bekledning fordelt på alder og idrett. Kilde Oslo Economics: Økonomi som barriere for idrettsdeltakelse.

Det er viktig at alle har de samme mulighetene til å foreta sunne valg. Mange synes det er tungt å komme seg ut av huset og motivere seg for det. «Dørstokkmila» er et kjent begrep i denne sammenheng. Hvis det er langt og vanskelig å komme seg ut for å trene eller være fysisk aktiv, vil det være vanskeligere å motivere seg for det. Det er derfor viktig at aktivitetsmulighetene er lett tilgjengelig der folk bor. For at adkomsten til idrettsanleggene skal være enkel og trygg er det viktig å tilrettelegge for de «myke» trafikantene. Det bør legges til rette for gang- og sykkelvei til idrettsanleggene, slik at gange og sykling blir et mer naturlig valg enn bilkjøring. En viktig strekning i denne sammenheng er Medjå – Bergsmo. Å sette et fokus på «å gå til skolen» kan være med på at hverdagsaktiviteten øker. Dette vil også gi stor helsegevinst.

I ungdomstiden er det en tendens at man faller fra den organiserte idretten. Det er viktig at ungdommene fortsatt holder seg aktive selv om de ikke er med i den organiserte idretten. Å tilrettelegge for egenorganisert aktivitet ved å etablere anlegg som er åpne for alle er viktig. Et eksempel på dette er skateanlegget som ble etablert i Grong Sport og fritidspark i forrige planperiode, andre eksempler er balanseparken ved Kuben. Ved etablering av slike anlegg er det viktig å ha dialog med ungdommen og høre hva de ønsker. Et annet eksempel på tilbud kommunen kan komme opp med er «åpen hall». Ved å holde Gronghallen eller Harmonien (Kuben) åpen, kan ungdom møtes på kveldstid å drive fysisk aktivitet sammen. Dette er en god måte å øke

aktivitetstilbudet til de som ikke er en del av den organiserte idretten. Et slikt tilbud kan bidra til at ungdommen blir mindre stillesittende. Som vi så i kap 5.2.1 er det et økende problem at flere og flere har en økende andel av døgnet stillesittende, spesielt når de kommer i ungdomsårene.

Sti- og løypenett for tur og trening er i de fleste deler av kommunen godt etablert, men i noen områder er det noe mangelfullt. En bedring av tilgangen til, og sammenhengen mellom de forskjellige sti- og løypenettene, vil kunne føre til aktivitetsøkning. Videre er det viktig at også sti og løypenett vedlikeholdes slik at det blir både attraktivt og mulig å ferdes. Dette gjenspeiles også i tilbakemeldingene man har fått i forbindelse med planprosessen.

Undersøkelser viser at barn og ungdom bruker friluftslivsanleggene mindre enn voksne. Barna sitt friluftsliv er i hovedsak knyttet til lek. For å gjøre friluftslivet mer attraktivt for unge, må man tilrettelegge for at løypene er mer utfordrende og spennende. Man kan for eksempel tilrettelegge med ulike hinderløyper/aktivitetsløyper, og styrkeapparater i naturen. Dette er noe som kan brukes av både barn og voksne. Kultur/opplevlesstier er et annet eksempel på tilrettelegging for barn og unge.

6.3 Områder og anlegg

I Grong kommune finner man en rekke idretts- og friluftsanlegg, både kommunale og private. Dette er:

Alpinbakke m/lys	6	Bjørrgan
Ballbinge	2	Harran, GBU
Balløkke – gress	2	Grovin, Hallgotto
Balløkke – grus/sand		Nausthaugen, Tømmerås, Høgbakken, GBU, Sklinnteigen, Fiskumtrøa, Stasjonsbyen, Namdals Folkehøgskole
Balløkke – kunstgress	2	Bergsmo, GBU
BMX-anlegg	1	GBU
Fotballbane – gress	2	Medjå, Harran
Fotballbane – grus/sand	2	Harran, Bergsmo
Fotballbane – kunstgress	2	Grong sports og fritidspark
Friidrettsanlegg –tartan/grus	1	Grong sport og fritidspark
Gymnastikksal	4	GBU, Harran, Bergsmo, Namdals Fhs
Helsestudio/trimrom	3	Grong fysikalske, Push Treningssenter, Mo Yee Gym
Hoppbakke m/lys	3	Øyheim (2), Bjørrgan
Håndballbane	1	Utebane: Namdals Folkehøgskole
Idrettshall	1	Medjå
Idrettshus: Lagerbygg/garasje/redskapshus	19	Heia, Bjørrgan skisenter (9), Bjørrgan skianlegg, Harran, Medjå, GSFP (2)
Langrennsanlegg	2	Bjørrgan skianlegg, Fiskum
Lerduebane	1	Solum
Luftsportssenter	1	Medjåfjellet
Lysløyper	4	Harran, Øyheim, Gartland, Bjørrgan
Motorsport (Go kart)	1	Bjørrgan
Nær-o-kart/skolekart	8	Bergsmo (2), Medjå (4), Tømmeråsmarka, Heia, Harran
Orienteringskart	8	Bergsmo, Heia, Homomarka, Fosslund, Tømmeråsmarka, Sagmoen, Ness, Fiskum,
Ridebane og ridehall	2	Jørem
Sandvolleyballbane	2	Grong sports- og fritidspark
Skateboardanlegg	3	Grong sports- og fritidspark, Namdals Folkehøgskole, GBU
Skileikanlegg m/lys	1	Harran
Skiløyper	14	Heia- Bjørrgan, Tømmerås – Ellingdalen, Bjørrgan –Snøhytta,

		Fossland – Nordsetra, Fiskumfjellet, Heia – Snøhytta, Heia – Kvernsjøen, Sagmo – Ramsjøen, Fiskum – Hestbekkdalen-Røyrtjønnna/trimboks-Gartland, Fjelløypa Fiskum-Fiskløysa, Vakkerdompa – Snøhytta – Rundtjønnhytta – Vakkerdompa, Leksås - Fossland, Valskrå – Garnåsmyra, Haugen – Gartland
Skiskytteranlegg	1	Bjørrgan skianlegg
Skytebane – inne	2	Bergsmo (2)
Skytebane – ute	4	Bergsmo (2), Solum (2)
Snøproduksjonsanlegg	2	Grong skisenter og Bjørrgan skianlegg
Snowboard m/lys	1	Bjørrgan
Svømmebasseng, 12,5 meter	1	Medjå (ute av drift)
Turløype tilrettelagt for funksjonshemmede	4	FYSAK-stien, asfaltert rullestol-løype (500 m), Tømmeråsmarka, rullestolplating til 8-kanten (500 m), Grong sports- og fritidspark, asfaltert løype (1 km), Fiskløysa Nesådalen oppgruset løype (500 m)
Turløype	3	Grong sports- og fritidspark, Fiskumfjellet, FYSAK-stien
Tursti	2	Bjørrgan/Heia, Tømmeråsmarka
Ulike aktivitetsanlegg	4	Grovin, Tømmerås, GBU
Viltmålbane	1	Solum

6.3.1 Friluftsanlegg

Se vedlegg 7.4

6.4 Samarbeid

For å få til et godt aktivitetstilbud til befolkningen er det viktig med et godt samarbeid mellom kommunen og lag og organisasjonslivet. I dag har kommunen blant annet samarbeid med idrettsråd/idrettslag, friluftslivsorganisasjoner og andre kommuner.

6.4.1 Grong idrettsråd

Idretten i Norge er organisert med idrettsråd i nesten alle kommuner. Grong Idrettsråd omfatter følgende lag og foreninger:

- Grong Badmintonklubb
- Grong idrettslag
- Grong kampsportklubb
- Grong klatreklubb
- Grong skytterlag
- Harran idrettslag
- Harran skytterlag
- Namdal Sportsskytterlag
- Snåsa skiskytterlag
- Bergsmo turn

Idrettsrådet skal arbeide for best mulig forhold for idretten i kommunen. Grong Idrettsråd er en viktig støttespiller for Grong kommune i arbeidet med denne plan, den årlige revidering av kommunens handlingsprogram for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, samt i arbeidet med fordeling av trenings- og arrangementstider i kommunens anlegg for fysisk aktivitet.

6.4.2 Skole

Skolen spiller en viktig rolle for idrett og fysisk aktivitet. Skolen er en arena hvor det er stor påvirkning gjennom holdninger i forbindelse med kroppsøving, lek i friminuttet og et sted hvor barn kan samles etter skoletid. Kroppsøvfaget gir stimulans til fysisk aktivitet og legger grunnlaget for regelmessig fysisk fostring.

Grunnskolen tar hånd om barna i en meget viktig periode for utvikling av fysiske ferdigheter og egenskaper og utvikling av motoriske ferdigheter. Kommunene har et særlig ansvar for å legge til rette utemiljøer slik at fysisk aktivitet kan drives i henhold til læreplaner.

Skolen og nærmiljøanleggene rundt er en viktig aktivitetsarena for barn og unge. Et samarbeid mellom skole, idrettslag og friluftsansjoner om aktiviteter, anlegg og områder er nyttig og økonomisk gunstig. Som eksempel kan anleggene brukes av skolen på dagtid, og av idretten på kveldstid.

Både grunnskolen, folkehøyskolen og den videregående skolen har sine behov og ønsker. Skolene har også god kjennskap til både egne behov samt elevenes behov og ønsker for utviklinga av både nærmiljøanlegg og ordinære anlegg. I forbindelse med planprosessen har det kun kommet innspill fra Grong barne og ungdomsskole, disse innspillene er medtatt i handlingsprogram og satsningsområder for den kommende planperioden, spesielt når det gjelder sentrumsnære aktivitetsanlegg og rehabilitering av svømmeanlegg.

6.4.3 Andre samarbeidspartnere

Andre samarbeidspartnere kommunen har er Grong fritid, Bjørgan skisenter (og tidligere Grong skisenter), Bjørgan skianlegg, Frivilligsentralen, lokale friluftslivsorganisasjoner, lag og foreninger, utviklingslag, grunneiere, samt nabokommuner.

Mye av dette arbeidet er ikke så formalisert som samarbeidet med idrettsrådet. Likevel har kommunen direkte samarbeid med flere lokale organisasjoner. Det er også viktig å ha et godt samarbeid med grunneierne i kommunen, med tanke på for eksempel merking av stier og utvikling av nye friluftslivsanlegg.

6.4.3.1 Nye samarbeidsformer til nytte for alle

Som vi så ut av kommunebarometeret i kap 6.2.2 har Grong kommune en relativt stor andel familier med lav inntekt. Frivillige lag og foreninger i kommunen synes å være bevist på å gjøre de økonomiske barrierene lavest mulig i form av lave trening og deltageravgifter. Tidligere vist ut av figur 5 er det imidlertid en kjensgjerning at både deltakelse i organisert idrett, og det å nytte friluftslivet krever en del utstyr som for mange vil være vanskelig på grunn av begrenset økonomisk handlefrihet.

Mange lag og foreninger innenfor sin sjanger har gratis utleie av både sport og friluftsutstyr, eksempelvis kan du gratis langrennsgruppa leie både ski, sko, skistaver og rulleski mens man av Røde kors kan leie kano, flytevest, telt etc. Utdfordringen virker imidlertid å være at tilbudene er lite kjent blant befolkning utover de som deltar i lagene/gruppene, samt at tilbudet om leie er fragmentert på mange steder slik at man ikke har et kontaktpunkt å forholde seg til. I mange kommuner er det blitt etablert utstyrssentraler, noe som gitt at man får en god organisering vil være en meget god løsning. Da tilbudet om leie av utstyr er eksisterende (men kanskje ikke komplett) er det muligens ikke nødvendig at man etablerer en utstyrssentral. Men i stedet etablerer en organisering som gjør at det for innbyggeren i Grong kommune blir et kontaktpunkt som kan videreformidle hvem som leier ut utstyr innenfor en gitt sjanger. En utstyrssentral vil nok uansett være en mer komplett løsning, men man er da avhengig av at man har personell med kunnskap om tilnærmet alle sjangere for at man

skal få en god nok kvalitet på utstyrssentralen. I mange tilfeller kan leie av feil/ødelagt utstyr føre til at idrettsleden og turgleden blir fylt med frustrasjon.

Med bakgrunn i dette bør man i den kommende planperioden jobbe med å få etablert et system for utleie av utstyr via kanaler som har kompetanse til å formidle utstyret. Dette kan da enten være via en utstyrssentral, eller frivillige lag og foreninger med spesialkompetanse innenfor sin sjanger, men da med et klart kontaktpunkt for innbyggerne. Man vil da redusere den økonomiske barrieren for mange, som igjen gjør at flere kan ta del i flere henvendelser.

6.4.4 Utfordringer med samarbeid

De fleste lag og organisasjoner tilhører den frivillige sektoren. Frivillig innsats er en stor verdi og ressurs i samfunnet. Store deler av samarbeidet går mellom offentlig sektor og frivillig sektor. Frivillige lag og organisasjoner har egne mål og verdier og velger hvilke oppgaver og ansvar de vil ha. På den andre siden er kommunens oppgave å få en helhetlig planlegging og prioritering. Utfordringen ligger i spillet mellom disse to sektorene. En forutsetning for et godt samarbeid er gjensidig respekt og forståelse for ulik organisering.

6.5 Drift og vedlikehold

Forvaltning drift og vedlikehold av anlegg og områder for idrett og friluftsliv er i Grong delt mellom private og offentlige instanser. Per i dag er det hovedsakelig kommunen som bygger, drifter og vedlikeholder de fleste anlegg, unntakene er skyte anleggene samt Bjørgan skianlegg. Idretten står for det meste av aktivitetstilbudet.

6.5.1 Kommunale anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Grong kommune står for drift og vedlikehold av de kommunale idrettsanleggene innenfor rammen av de årlige budsjett. I den kommunale organisasjonsplanen finner man følgende arbeids-/ansvarfordeling innenfor området idrett og fysisk aktivitet:

- Servicekontoret: ansvar for utleie av Gronghallen/Harmonien.
- Kulturavdelingen i samarbeid med spillemiddelkoordinator og friluftskoordinator: ansvar for planlegging av idrett og fysisk aktivitet, saksbehandling, informasjon og rådgivning vedrørende søknad om spillemidler og fordeling av kulturmidler.
- Teknisk seksjon med både avdeling plan, spillemiddelkoordinator og friluftskoordinator: ansvar for utarbeidelse av kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.
- Eiendomsavdelingen: ansvar for drift, utvikling og vedlikehold av kommunale idrettshaller, nærmiljøanlegg og kulturhus.
- Teknisk drift: ansvar for drift og vedlikehold av gress- og grusbaner og friluftsområder.

6.5.1.1 Kunstgress og utfordringer med dekke

Den senere års utvikling av kunstgressbaner har en miljømessig utfordring i forbindelse med drift og vedlikehold. Det gis statlige spillemidler til rehabilitering av kunstgressbaner etter 10 års bruk.

Det er pr.tiden stor usikkerhet for hvordan fremtiden vil bli når det gjelder kunstgressbaner. Det gjelder spesielt

- Potensielt forbud mot gummigranulat
- Avfallshåndtering av eksisterende kunstgress ved rehabilitering
- Utviklings hastigheten av gode granulatfrie baner eller alternative fyllmasser
- Økte investeringskostnader ved etablering granulatfrie baner
- Brukskvalitet for fotballen med granulatfrie baner

Denne problematikken er noe som er veldig sentralt for Grong kommune den kommende planperioden. Det ble signalisert fra videregående skole og Grong IL fotball allerede i forbindelse med behandling av forrige plan (2016-2020) at dekket måtte byttes. Grong kommune er nå i en situasjon der de er nødt til å rehabilitere den største kunstgressbanen i Grong sport og fritidspark, da stenging av banen trolig vil bli iverksatt om man ikke får rehabilitert den i løpet av de neste årene. Kommunen er derfor nødt til å ta stilling til alle overnevnte forhold samt gjøre prioriteringer og finne løsninger som er både fremtidsrettet og i større grad miljønøytrale enn tidligere kunstgressbaner. Utfordringen er imidlertid knyttet til kommunen økonomiske handlekraft for å få dette utført, og det er i budsjett forutsatt vesentlige sponsormidler for å få dette utført.

6.5.1.1 Svømmebasseng

Grong kommune har siden 2016 vært uten et fungerende svømmebasseng, dette har ført til at man for å drive tilstrekkelig svømmeopplæring i grunnskolene har benyttet seg av svømmebasseng i nabokommunene. Det har fra grunnskolene, FAU, reumatikere, fysioterapeuter og elderråd blitt signalisert behovet og viktigheten av å ha et godt bassengtilbud i flere omganger i inneværende planperiode. Det er hevet over enhver tvil at Grong kommune har behov for et fungerende basseng da man har et kommune med flere elver og naturlige badeplasser i både elv og innsjø. Behovet for at barn og unge i Grong kommune skal ha gode svømmeferdigheter er unektelig stort. Videre er det fra elderråd signalisert viktigheten av å kunne tilby ``varmbading`` både i forhold til fysisk utvikling, men også som et sosialt tiltak.

I denne planens handlingsprogram er ``Rehabilitering av opplæringsbasseng 12,5x8,5 meter`` medtatt, og det er avsatt penger i Grong kommunes budsjett for 2020 og 2021, samt gjort utbyggingsvedtak slik at man har en klar målsetning om at man skal ha et ferdig utbygd basseng høsten 2021, slik at man igjen kan tilby svømmeopplæring og vanntilvenning i både grunnskole og barnehage, samt folkebadning.

6.5.2 Lagseide anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Noen av anleggene som finnes i kommunen er drevet i regi av idretts- og friluftsansjasjoner, lag og velforeninger, og arbeidet gjøres for en stor del på dugnad. Det er stor forskjell på økonomien i klubbene. Forsømte drifts- og vedlikeholdsoppgaver kan føre til skade på bygg og anlegg. Kommunale tilskudd som blir utdelt årlig dekker en liten andel av lagenes driftskostnader. Ut fra kommunens økonomi og prioriteringer er det lite sannsynlig at det i planperioden vil bli prioritert å se på muligheter for økt driftstøtte.

Kommunale tilskudd og lån har vært gitt for å stimulere og hjelpe Bjørgan skianlegg SA til å realisere private anlegg. Gevinsten har vært bygging av den nye regionale skistadion på Bjørgan. Det er imidlertid en kjensgjerning at Bjørgan skianlegg SA tynges av en vesentlig gjeldsbyrde som følge av utbyggingen på Bjørgan. Kapitaltilgang og gjeldsbetjening er hovedproblemet for lag og foreninger ved utbygging av idrettsanlegg, da man også må medta 3-5 års ventetid på spillemidlene samt fullfinansiere mva kompensasjons andelen. Om kommunen ønsker flere lagseide anlegg burde kommunen ideelt sett vurdert muligheten for forskuttering av spillemidlene, men ut fra kommunens økonomiske situasjon anses det som lite aktuelt å få innarbeidet for spillemiddelsøknader for 2021. Det kan imidlertid bli aktuelt å se nærmere på dette i løpet av den kommende 4 års planperioden om kommunens økonomiske situasjon skulle tillate det.

6.5.3 Bjørganområdet

Bjørgan området er et område som brukes særdeles mye som både tur og friluftsområde, samt til trening og konkurranse vinters tid. Bjørgan skisenter, Bjørgan skianlegg og Geitfjellet brukes både av lokal befolkning samt har regionalt nedslagsfelt. Det er et område som er meget verdifullt for mange

i både Indre og Ytre Namdal samt deler av Innherred. Det er også et område som er viktig for både kommune og lokalt næringsliv, da det generer stor aktivitet og mange arbeidsplasser både direkte og indirekte.

Utviklingspotensialet og satsningsområde

Det er ingen tvil om at Bjørgan området er desidert mest brukt om vinteren da man har snø i skisenteret og skianlegget, derfor har man også de senere år fått etablert snø produksjonsanlegg både i skisenteret (2004) og skianlegget (2015) for å gjøre sesongen lengre samt mer forutsigbar. Det har skjedd en vesentlig utvikling av Bjørgan de to siste planperiodene (2012-2020) med utvikling av regionalt ski og skiskytteranlegg på Bjørgan.

Det ligger imidlertid et klart utviklingspotensialet om man kan få utviklet området til å være mer attraktivt også i de periodene man ikke har snø. Det er nevnt blant annet downhill sykkelløyper, sykkelstier og utvikling av et større sti/løypenett.

I Bjørgan skianlegg planlegges det rulleskiløype noe som vil være kjærkomment for ski/skiskyttermiljøet samt trimmere i regionen. Det er under utbygging er Go-kart motorsportsanlegg gjennom et privat initiativ på Bjørgan platået, noe som tydelig skiller seg ut fra andre etablerte tilbud, også etablerte motorsportsanlegg i Namdalen. Samlet er det ingen tvil om at dette kan føre til et vesentlig høyere aktivitetsnivå på Bjørgan også på vår/sommer/høst.

Grong kommune ønsker å utvikle Bjørgan til å bli en helårlig reiselivsdestinasjon, og har i den forbindelse igangsatt et prosjekt som forhåpentligvis kan utvikle området til å bli enda mer attraktivt gjennom hele året. Bjørgan kommer i den kommende planperioden til å være et klart satsningsområdet for Grong kommune, noe som det også har vært i inneværende periode. Det er imidlertid en kjensgjerning at man må ha med seg flere samarbeidspartnere for å utvikle Bjørgan området videre også i fremtiden, dette kan muligens bli den største utfordringen da man må finne samarbeidspartnere som er villige til å bruke penger på området.

Utfordringer med drift og spillemidler

Deler av anleggsmassen på Bjørgan er under kommersiell drift gjennom Bjørgan skisenter AS, selv om Grong kommune er formell eier av skiheiser og løypetrasser. Dette setter en del begrensninger i forhold til å nytte spillemiddelordningen for videre utviklingen av anlegget. Da man har kommunen som eier av anlegget, Bjørgan skisenter AS som drifter, samt blant annet Grong IL alpint som bruker av anlegget kan man si at det er i en gråsoner for om man kan nytte spillemiddelordningen. Slik driften er lagt opp i dag med Bjørgan skisenter AS som kommersiell aktør, er det ikke mulig å søke spillemidler i anlegget. Dette er selvfølgelig uheldig, og det kan bli aktuelt å se på andre organisasjonsmetoder som gjør at man kan søke spillemidler. Man er da avhengig av at enten Grong kommune, Grong idrettslag eller begge har en sentral rolle i en ny organisasjonsform.

6.6 Økonomi og tilrettelegging for fysisk aktivitet

6.6.1 Spillemidler

De økonomiske forutsetningene for en anleggspolitikk er knyttet opp mot spillemidler, disse midlene har vært avgjørende for utbyggingen av de fleste idretts- og friluftslivsanlegg. Spillemidler til anlegg er hjemlet ved lov om pengespill.

Det er Fylkeskommunen som forvalter statens rammefordeling av spillemidler. Hvilke anleggstyper som bygges vil i første rekke være et resultat av lokale og regionale behov og prioriteringer. I Grong kommune har man tradisjonelt hatt et handlingsprogram, som viser hvilke anlegg kommunen ønsker realisert i prioritert rekkefølge. Et ønsket anlegg/prosjekt må i hovedsak stå i denne listen for å kunne

søke om spillemidler, det er unntak for enkelte anlegg (nærmiljøanlegg). Samtidig fatter kommunen hvert år også et separat vedtak om de prioriteringen basert på handlingsprogrammet. Gjennom de nye retningslinjene til Trøndelag fylke er man nødt til å tilfredsstille følgende vilkår for å kunne tildeles spillemidler:

- Anlegg som tildeles spillemidler skal være omtalt i en kommunal plan som er utarbeidet etter prosesskravene i plan- og bygningsloven, og må inneholde kunnskapsbaserte behovsvurderinger.
- Store kostnadskrevende idrettsanlegg bør i tillegg være prioritert i trønderidrettens egne anleggsplaner
- Alle anleggene må planlegges og driftes med mål om økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft*

Det kan søkes om spillemidler til bygging av idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og anlegg og området for friluftsliv som er åpne for allmenn aktivitet. Man kan også søke om midler til utvidelse, ombygging og rehabilitering av eksisterende anlegg. Den fylkeskommunale prioritering av anlegg vil i kommende planperiode være av avgjørende betydning for hvilke anlegg man kan realisere også i kommunen. Denne prioriteringen er som følger:

1. Interkommunale anlegg
2. Attraktive aktivitetsanlegg. Dette er anlegg både inne og ute, som er tilrettelagt for allsidighet og inkluderende og attraktive møteplasser i nærmiljøet og ved skoler
3. Idrettsanlegg med høyt aktivitetspotensiale for barn og unge, i områder med lav anleggsdekning for de aktuelle idrettene
4. Nødvendig oppgradering av eksisterende anlegg der det skal gjennomføres arrangement som har nasjonal status

Hvert år gir kulturdepartementet ut «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet» i fornyet utgave. Her står alt om søknadsprosedyren, men kort fortalt kan man dele inn i følgende fordeling:

Ordinære anlegg

Som hovedregel kan det søkes om tilskudd inntil 1/3 av godkjent kostnad til bygging og rehabilitering av ordinære anlegg. Kommuner i Namdalen kan få et tillegg på 20% av ordinært tilskudd. Interkommunale idrettsanlegg kan få et tillegg på 30% av ordinært tilskudd. For flere anleggstyper er det fastsatt særskilte maksimale tilskuddsbeløp.

Nærmiljøanlegg

Det kan søkes om tilskudd på inntil 50% av godkjent kostnad. Maksimalt tilskudd pr anleggsenhet er kr 300.000,- Særlige tilskudds utmålinger gjelder ikke for nærmiljøanlegg.

Friluftsanlegg

For søknader som omhandler friluftsanlegg varierer tilskuddssatsen mellom 40-50% alt etter hva slags type anlegg det dreier seg om. Friluftsanlegg kan både være ordinære anlegg eller nærmiljøanlegg. Deler av tilskudds massen innenfor som ``overnattingshytter `` forvaltes av DNT.

6.6.1.1 Interkommunale anlegg

Det kan være ressurs- og bruksmessig gunstig at flere kommuner går sammen om å bygge og drifte idrettsanlegg det ellers ville vært vanskelig å realisere innenfor én kommune. Særsilt tilskudd for

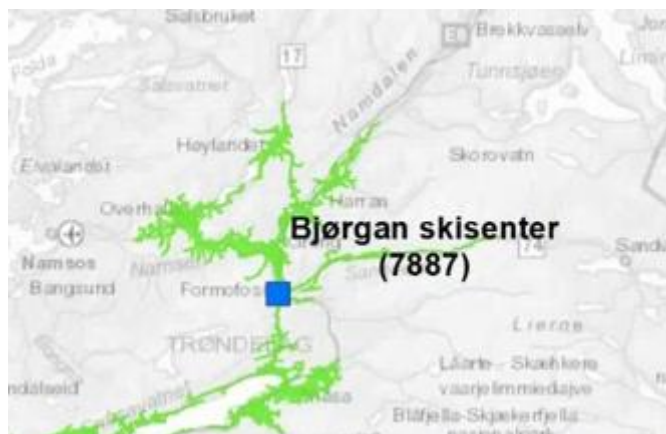
interkommunale anlegg kan tildeles ett anlegg per anleggstype i samarbeidende kommuner. Interkommunale idrettsanlegg kan få et tillegg på 30 % av ordinært tilskudd forutsatt at følgende vilkår er oppfylt:

1. Anlegget er et større, kostnadskrevende anlegg, f.eks. svømmeanlegg eller idrettshall.
2. Det er inngått bindende skriftlig avtale mellom to eller flere kommuner vedrørende investering og drift.

Interkommunale anlegg er prioritert høyt av Trøndelag fylke, og det kan ligge store gevinster ved å etablere interkommunale anlegg.

Bjørgan skianlegg er det eneste interkommunale anlegget man har i Indre Namdalsonen. Dette er et interkommunalt anlegg for langrenn og skiskyting som eies av Grong IL og Snåsa skiskytterlag. Det er inngått en interkommunal avtale med Grong kommune, Snåsa kommune og de to eierlagene slik at anlegget har fått interkommunal status noe som har gjort at anlegget har fått en større andel spillemidler. Videre utvikling av anlegget med rulleskiløype, skibru, skileikanlegg og servicebygg er planlagt. Rulleskiløype står også i anleggsutviklingsplanen til Nord-Trøndelag skikrets da det er et større anlegg av regional betydning for skiidretten i spesielt Namdalen, men også norddelen av Trøndelag fylke.

Bjørgan skianlegg har et nedslagsfelt i flere andre nabokommuner innenfor en kjøreevstand på 30 minutter (Høylandet, Overhalla, Snåsa). Vi ser av figur 6 at befolkningsgrunnlaget for Bjørgan skianlegg er på i underkant av 7900 personer.

Figur 6: viser Bjørgan skianleggs befolkningsgrunnlag med kjøretid under 30 min fra anlegget. Kilde Trøndelag fylke

I sone Indre Namdal (Høylandet, Grong, Namsskogan, Rørвик og Lierne) anses interkommunale anlegg som mindre aktuelt på grunn av de geografiske forhold og reiseavstand. Unntaket er kanskje Grong-Høylandet eller Namsskogan-Rørвик.

For Grong vil det være mer geografisk naturlig med interkommunale anlegg enten i aksen Grong-Høylandet-Overhalla eller Grong-Snåsa da man vil ha en reiseavstand mellom kommunesentrene på ca 25-30 minutter.

I kommende planperiode er målsetningen både til Grong kommune og Bjørgan skianlegg at man skal få realisert rulleskiløype og videre utvikling av anlegget. For at man skal kunne fortsette med det er man avhengig av at både Snåsa kommune og Grong kommune er villige til å forplikte seg økonomisk med både drift og investeringsstøtte.

Videre utvikling av interkommunale anlegg, og samarbeid med andre nabokommuner om større kostnadskrevende anlegg kan bli aktuelt i fremtiden, men i inneværende planperiode anses det som lite aktuelt for Grong kommune å utvikle andre interkommunale anlegg enn Bjørgan skianlegg. Grong kommune bør ha en åpen og aktiv dialog i fremtiden med spesielt Overhalla, Snåsa og Høylandet i forbindelse med utvikling av idrettsanlegg og muligheten for utvikling av interkommunale idrettsanlegg.

6.6.2 Kommunale tilskudd

Kulturmidler:

Grong kommune fordeler årlig ca kr 100.000-120.000,- i kulturmidler til lag og foreninger innenfor organisert idrett og fysisk aktivitet. Disse fordeles etter fastsatte parameter, der aktivitetsnivå, medlemstall og ungdomssatsning er sentrale faktorer. Disse midlene må søkes på elektronisk søknadsskjema, og søknadsfristen er 5.mai hvert år. Kulturmidlene kan brukes til daglig drift av lagene/foreningene, samt til spesifikke arrangement og tiltak.

I tillegg til kulturmidlene fatter kommunen årlig enkeltvedtak om støtte til forskjellige idrettsarrangement, hvor mye dette utgjør hvert år avgjøres av antall søknader samt årlig budsjettavsetning.

Tilskudd til løypekjøring og brøyting:

Av mer spesifikke tilskudd gir kommunen ca kr 130.000,- pr.år til løypekjøring rundt omkring i kommunen. Majoriteten av tilskuddet gis til løypekjøring for turløyper på Bjørgan-Heia-Geitfjellet. Videre så bevilger kommunen ca kr 35.000,- pr.år til brøyting av parkeringsplass på Heia som tilgjengelig gjør utfart i turløypene.

Lokale aktivitetsmidler:

Lokale aktivitetsmidler (LAM) er en grunnstøtte til medlemsbaserte lokale lag og foreninger. Midlene skal bidra til økt idrettsaktivitet, deltakelse og frivillighet. Det er arbeidet i det enkelte idrettslag for barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år) som skal tilgodeses.

LAM er en tilskuddsordning fra Kulturdepartementet (KUD) via Idrettsforbundet spesifikt rettet mot lokale lag og foreninger som driver idrett og fysisk aktivitet for barn og ungdom.

Det er idrettsrådet i den enkelte kommune som bestemmer tildelingskriteriene, basert på KUDs retningslinjer, samt anbefalingene fra Norges idrettsforbund.

Det er idrettsrådene som fordeler LAM etter retningslinjer fra Kulturdepartementet og anbefalinger fra NIF

Disse midlene søkes ikke på av den enkelte lag og forening, da det automatisk kommer til fordeling til de registrerte lag og foreninger. Grong idrettsråd tildeler årlig mellom kr 150.000-170.000,- i LAM midler.

7.0 Vedlegg:

Vedlegg 7.1 Prioritert handlingsprogram idretts- og friluftsliv Grong kommune 2021 – 2024

Vedlegg 7.2 Uprioritert liste over langsiktige innmeldte prosjekt

Vedlegg 7.3 Adresseliste involverte lag og foreninger, samt sektormyndigheter/offentlige instanser.

Vedlegg 7.4 Kartutsnitt fra friluftskartleggingen i Grong 2015